СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 240. Джерзі Сіти, Н. Дж., понеділок 16-го жовтня 1939. No. 240. Jersey City, N. J., Monday, October 16, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЧЕРГОВА ПРОМОВА ЛИНДБЕРГА

ВАШИНГТОН. — Відомий американський летун, полк. Чарлз Линдберг, виголосив через радіо свою чергову промову, в якій говорив, що не треба цілком зносити ембарґа, а треба змінити невтральностевий закон так, щоб можна було продавати всім державам оборонну зброю. Під тим оглядом Линдберг вповні погоджується з бувшим президентом Гувером. Линдберґ вияснив, що справді важко знайти точну ріжницю між „оборонною" і „нападаючою" зброєю, але всетаки деяка зброя, як от протилетунські гармати, таки є виразно „оборонна"; знову тяжкі бомбовики, призначені до далекої подорожи, а також бомби, що вони їх носять під собою, це виразно „нападаюча" зброя. З морального боку, казав Линдберг, він не бажав би, щоб ті тяжкі бомбовики і бомби виборлені в Америці американськими руками, були вжиті на те, щоб розривати жінок і дітей в европейських столицях.

Коли Америка цілком знесе теперішній невтральностевий закон і дозволить продавати всяку зброю й амуніцію, то цілком певно це втягне Америку до війни, говорив він. Бо по дозволі продавати зброю прийде на чергу дозвіл в Америці для воєнних країв затягати позички; а дальшим черговим кроком буде посилка американського війська до Европи. Линдберг заявляв, що теперішня війна в Европі цілком не ведеться за „демократію", чи за „свободолюбні засади". Це війна за рівновагу сили і за впливи в Европі.

ҐАРНЕР ХОЧЕ ПРИСПІШИТИ ГОЛОСУВАННЯ НАД ЕМБАРГОМ.

ВАШИНҐТОН. — Заступник президента Ґарнер видав розпорядок провідникам сенату, щоб вони старались якось приспішити голосування над зміною невтральностевого закону. Б ота справа протягається занадто повільно. В сенаті вже навіть пробували у звязку з тим обмежити час промов до одної години, але це рішення перепало. Супроти цього рішено продовжати довготу дня праці в сенаті. Обчисляють, що у звязку зо зміною невтральностевого закону сказано в сенаті дотепер 295,000 слів. Найбільше слів у тій справі сказав сенатор Давні, котрий говорив на загальну суму сім годин.

СЕНЗАЦІЙНІ ЗВІДОМЛЕННЯ БУВШОГО КОМУНІСТА.

ВАШИНҐТОН. — Перед комітетом Даєса зізнавав бувший комуністичний орґанізатор в Америці, Малкін, і про комуністичну діяльність дав впрост ошоломлюючі свідоцтва. Він сказав, що кожний комуніст в Америці це ніхто інший, тільки шпигун московської ҐПУ. Та комуністично-шпигунська сітка в Америці дуже добре зорґанізована. Він назвав поодинокі голови цеї сітки. Вони є: Дірба, якому Малкін, будучи орґанізатором „інтернаціональної оборони праці", вишукував померлих американців, а той старався на імя померлих діставати американські пашпорти для своїх аґентів; Олександер Трахтенберґ, що був ніби „директором інтернаціональних видавців"; Фінкельберг, що був членом партійної центральної комісії, Анна Луїза Стронґ, котра що року тричі їздила до Москви; Марґарета Унґас, Джордж Минк, бувший орґанізатор мореплавних робітників, також головний американський аґент ОГПУ для Еспанії. Це він організував добровольців в Америці для Еспанії, ніби для „оборони еспанської демократії", говорив Малкін. А чимало тих добровольців хотілиб дістатати його в свої руки, щоби пімстити ошуство. Та він зник, коли не вдалось йому виконати приказу ҐПУ з Москви, щоб замордувати Троцького.

Комуністичні аґенти, з Вилїємом Фостером на чолі, старались проникати американські робітничі юнії і навіть у тому відношенні зробили великі успіхи. Наперед вони пробивались до юнії Американської Федерації Праці. Але пізніше, що одним поворотї з Москви, Фостер почав вплювати на творення окремих юнїй і почав відтягати від А. Ф. П. тих, що вже там були. Під комуністичними впливами були такі юнії: робітників харчів, транспорту, фармацевтики, ґазетярських ґілд, кушнірства й інші. Кушнірська юнія в страйку 1926 р. поповнювала ріжні терористичні вчинки, які були інспіровані комуністами в ціли загального замішання. Та юнія „позичала" собі від рекетіра Ротстайна $1,750,000 на провадження цього страйку. З тих грошей $110,000 пішло на перекупство поліції, говорив Малкін. Він теж назвав по імени поліцаїв і інспекторів, яким ті гроші виплачено. Комуністи в Америці, говорив він, мали виразний приказ з ОҐПУ в Москві шпигунувати за всім, що діється в Америці: за продукцією по ріжних фабриках, по фармах, по копальнях, в торговлі, за настроями мас і про все доносити своїм підвланим, а ті доносили ці відомості далі.

(З Ню Йорку поїхав у тій справі до Вашинґтону головний поліційний комісар Валентайн, щоб засягнути ближчих відомостей у справі перекупства поліцаїв).

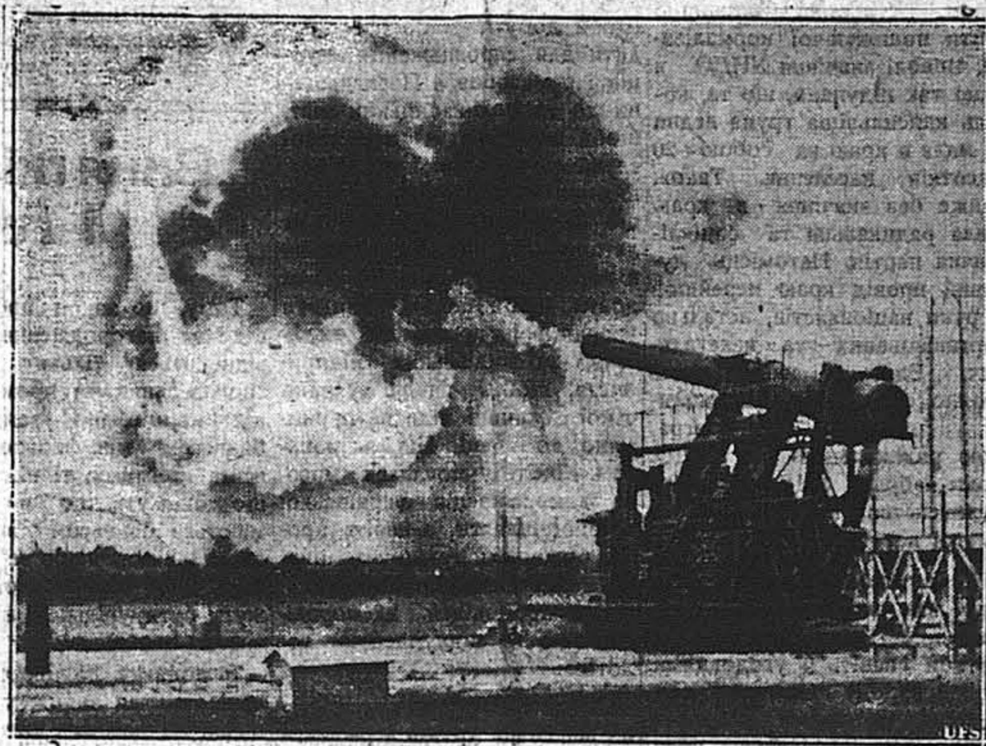

ВОЄННА СОБАКА ГОВОРИТЬ.

На приготованім ґрунті в Абердін, Мериленд, армія Злучених Держав почала вправи своєї прибережної артилерії. На світлині одна з 14-цалевих гармат, уставлених на поруших підставах, говорить про свою силу. Вона викинула 1,560-фунтове стрільно на 12 миль до влучі і розбила її на дребезги.

ПРОКУРАТОР МУРФІ ПРОТИ НЕСПРАВЕДЛИВИХ ДОНОСІВ

НЮ ЙОРК. — Перед національною конференцією цивільних свобід виголосив промову головний федеральний прокуратор Мурфі і натаврував ті чинники, які без розбору, чи навіть з лихими намірами, доносять на інших, мовляв, хтось провадить неамериканську активність, чи навіть займається шпигунством або саботажами. В той спосіб ми вбиваємо свободолюбного американського духа, говорив Мурфі. Дослівно він сказав: „Ми не смієчо піддатися заразливим впливам деспотичного духа, що в останніх роках заливає світ; бо коли ми здушимо свободу, то здушимо рівночасно саму демократію". А далі в своїй промові говорив: „У нашій запопадливості охоронити себе від внутрішньої агресії, ми мусимо стерегтися, щоб самим не поповнити агресії на цивільні свободи наших власних громадян".

ЛЕТНИЧИЙ ВИПАДОК

Банкир Чарлз Сомнер Богарт зо Скарсдейла, в стейті Ню Йорк, наняв собі літак, щоби політати. Пробуючи перелетіти понад зарослу лісом долину, зачепив одним крилом об дерево й упав з літаком на землю. Як надійшла служба Джеймса Ворбурга, на котрого маєтку летун упав, він уже не жив.

ВИСТАВА ОБРАЗІВ ПІД ГОЛИМ НЕБОМ

На Вашинґтон Сквері в Ню Йорку відкрила група малярів, різьбарів і рисівників виставу своїх товарів. Твори порозвішувані по стінах домів і на парканах. У виставі бере участь півтори сотки артистів. Всі хочуть продавати свої твори, лиш один з них відмовляється.

ЧУЖІ СУБМАРИНИ НА КАРИБІЙСЬКІМ МОРІ

ВАШИНҐТОН. — Член конґресового комітету морських справ вернувся зо своєї довгої поїздки здовж побережжя Америки, в ціли провірення оборонних сил Америки. Він ствердив, що, на його думку, ці оборонні сили не є в нинішнім часі вистарчальні. При тім також заявив, що на Карибійськім морі бушують 6 чужих субмарин, що належать до „одної держави, яка огрічена до Анґлії". Правдоподібно італійські. Вони бушують по тих водах від кількох місяців, зачавши ще перед вибухом війни. Як вони засобляються газоліною, харчами і іншими потребами? — не відомо. Правдоподібно, що якась велика провіянтова субмарина доїздить до них і доставляє їм серед ночі тих продуктів, говорив він.

БОРОТЬБА ПРОТИ БАКТЕРІЙ

На конференції Медичної Школи Мінесотського університету прочитав Майкел Гайдельберґер, професор Колюмбійського уні верситету в Ню Йорку, реферат про те, як пізнавати сироватки, що надаються до боротьби проти певних бактерій, від тих, що на це не відповідні, бо бактерії на них відпорні.

МОСКВА—БЕРЛІН—РИМ

БЕРЛІН. — У короткому часі мають відбутися спільні наради для спільної „оборони" представників таких держав: Совєтів, Німеччини й Італії. З цього виходилоб, що по тих нарадах усі ті три держави виступлять як союзники і воєнні спільники. Дехто каже, що такі вісті пускають націсти на те, щоб застрашити Англію і Францію та заставити їх до переговорів з Гітлером. Подібне роблять тепер націсти і зо скандинавськими державами. Націстична радіова пропаґанда поширює між тими краями страх, що вони підпадуть під совєтську контролю. Це також має налякати аліянтів, а в першу чергу Англію.

РЕКОРД ДОВГОСТИ ЛЕТУ

Молоді летуни з Лонґ Біч, Клайд Шлипер і Вест Карол, кажуть, що вони побили всі досяги в довжині лету, бо були в повітрі без перестанку 344 годин. Попередній рекорд виносив 343 години і 46 мінут.

АРЕШТ БАТЬКА, ЩО ВБИВ З МИЛОСЕРДЯ

Поліція арештувала Люїса Репуаля, що вбив свого 13-літнього слабоумного сина, мовляв, з милосердя, щоб він не мучився. Суд установив на злого кавцію в сумі 5,000 доларів.

ТУРЕЧЧИНА ПО СТОРОНІ АЛІЯНТІВ.

ЛОНДОН. — Заключено новий договір з Туреччиною, що є ударом у бік Німеччини. Бо на випадок, колиб Італія станула у війні по стороні Німеччини, а проти Англії й Франції, Туреччина буде разом з Францією й Англією. А це означає, що всі ті три держави будуть спільно поборювати Італію, в першу чергу на Середземному морі.

ТАК, ЯК У 1914 РОЦІ.

КОПЕНГАҐЕН (Данія). — В Стокгольмі, столиці Швеції, зїдуться найближчої середи на наради три скандинавські королі — Норвеґії, Швеції й Данії — разом з президентом фінської республики, щоб разом порозумітися щодо спільних інтересів з огляду на війну і натиск Совєтів. Така нарада королів відбулася в 1914 році, коли вибухла минула світова війна. Представники всіх тих згаданих держав хочуть спільно виявити свою невтральність.

НОВІ ВІДОМОСТІ ПРО ПОЛЕКШІ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ У РУМУНІЇ

ЧЕРНІВЦІ. — З Букарешту прибув до Черновець сенатор Залозецький, відомий український політичний діяч, що старався довгими літами добитись у румунської влади примітивних полекш для українського життя. І, як відомо, без успіхів. Та тепер привіз він з Букарешту дещо інше. Румунська центральна влада згодилася, щоб у ній було заступництво українського народу в Румунії, а також дала згоду на науку української мови по румунських університетах. Здобуто також полекші для української мови в школах і урядах, як теж і доступ до урядів, куди досі українців зовсім не приймали. Також призначив румунський уряд більшу суму грошей на допомогу бідному населенню Басарабії.

ЩЕ ЧУТИ, ЯК ДЗВОНЯТЬ...

ЧЕРНІВЦІ. — Західня Україна обведена таким тісним совєтським кордоном що з нею нема тепер ніякого звязку. Годі добути якісь відомості про те, що там властиво діється, А те, що доходить, дуже скупе. З них виходить, що населення тепер є цілковито занятє одною справою: подiлом ґрунтів. Але, як доносять, ділять там не тільки забрані землі, але й движимості. Хто має кілька одягів, то йому забирають і віддають тим, що їх потребують. Тільки з таким додатком, що тими, котрі потребують є майже без винятку — комуністи. Також не знати, як є властиво з релїґією і церквами. Та покищо час від часу ще долітає з другого боку Дністра відгомін церковних дзвонів.

КЛОПОТИ З ПОЛЬСЬКИМИ ОФІЦИРАМИ І ЖОВНІРАМИ.

БУКАРЕШТ. — Румунська влада повідомила польських офіцирів і жовнірів, що як вони не будуть придержуватись приписів, зокрема щодо реєстрації, то будуть перенесені з концентраційних таборів до дисциплінарних.

ПОНАД 40 ДНІВ ОЧІКУВАННЯ ВІЙНИ.

ПАРИЖ. — Французькі жовніри стоять уже понад 40 днів у бойових лініях і ждуть на битву, а її нема. І, дивуючись, питають себе: Що то за війна? Раз подають, що нема воєнних операцій, бо падають зливні дощі. Другим разом є гарна погода, а пишеться: на фронті без змін.

ПОНАД 2 МІЛІОНИ НІМЕЦЬКОГО ВІЙСЬКА.

ПАРИЖ. — Нараховують, що Німеччина вже зібрала на західнім фронті понад 2 міліони війська. Бойові частини, що боролися в Польщі, є вже на французькім фронті. З цього вносять, що коли не вийде нічого з мирових переговорів, то Німеччина таки зачне офензиву. Знов інші твердять, що Німеччина хоче тим нагромадженням великої військової сили заляката аліянтів і змусити їх до переговорів.

АНҐЛІЙЦІ РАДІЮТЬ.

ЛОНДОН. — Британська адміраліція подала, що в одному дні знищено три німецькі субмарини. Це викликало всюди подив і велику радість, бо з цього виходить, що адміраліція має слушність, коли запевняє, що дасть собі раду з субмаринами. Та відомість облекшила повідомлення, що німці затопили один анґлійський тяґаровий корабель і один французький, що мав поємности 14,000 тон і перевозив газоліну.

НІМЕЦЬКИЙ САБОТАЖНИК НА АНҐЛІЙСЬКІЙ СЛУЖБІ.

ЛОНДОН. — Капітан фон Рінтелен, начальник німецької розвідки в Америці на початку світової війни, заявив охоту вступити до англійської армії чи фльоти і боротись проти нацизму. Та найцікавіше те, що йому видав на таку службу найкраще свідоцтво його противник по фаху, адмірал Гол, що був підчас світової війни начальником британської тайної розвідки. Капітан фон Рінтелен, будучи в Злучених Державах начальником німецьких шпигунів, допустився ріжних саботажів. Дістався до Злучених Держав на фальшивий пашпорт. Прибув сюди в 1915 році на швайцарський пашпорт під іменем Еміля В. Гаша. Тут перевів ріжні бомбові вибухи, головно на кораблях, що перевозили муніцію аліянтам. За це засуджено його на чотири і пів року тюрми. В 1920 р. президент Вилсон подарував решту кари під умовою, що фон Рінтелен покине Злучені Держави. Не зважаючи на війну, Рінтеленові дано в Анґлії певну свободу рухів. Та він хотів би Анґлії прислужитися своїм „ремеслом". На його думку, Німеччина мусить війну програти, а аліянти не повинні нічого робити, а тільки бути на західнім фронті — в дефензиві. Він також заповів, що Гітлер провалиться, а на його місце прийде евангелицький пастор Мартин Німюлер, що тепер є в концентраційнім таборі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО ОБОРОНИ!

З рідних земель і з осередків української іміграції в Европі зачинають доходити до нас дуже болючі вісті. І треба, на жаль, припускати, що чим далі, тим ті вісті будуть жахливіші. Червоний опир користає з міжнародного замішання. І думає остаточно розправитися з самостійницьким українством на рідних землях, як і з тим українством, що ще має змогу за границями Советів забирати голос у справі права українського народу на самостійне життя.

Як кожний нарід, так і український мусить виходити в такому моменті загально-національної загрози тільки з одного пункту: самозбереження нації. Не йде тепер про те, кого ворог мучить: українського націоналіста, радикала, соціяліста, гетьманця, уенерівця, католика, православного чи протестанта. Йде про те, що коли будь кого з української нації мучать чи вбивають на її землі її вороги за службу тій нації, проти цього мусять стати одним муром усі ті, що ще мають сяку-таку можність забрати слово. Те саме відноситься і до оборони тих наших людей, які живуть у ріжних краях Европи, а які тепер уже стали чи стануть жертвою Советів. Памятаймо, що це щойно початок. Памятаймо, що Сталін це продовження політики московських царів, таких як Петро І. А це означає не тільки вигублювання міліонів українських людей в Україні, але постійне й довголітнє шпигування і винищування всіх тих українців, що вспіли дістатись до чужих країв і звідтам продовжувати оборону України. Історія мазепинської іміграції подає нам повно прикладів, як московська рука нищила фізично, підступом і підкупством та дипльоматичними впливами українську політичну іміґрацію. А тепер береться за це діло цар Сталін. Він вів, щоправда, це діло вже давно. Але тепер йому йде це лекше, бо ніхто з Москвою не є у війні, а Гітлер повзає перед Сталіном, щоби бути з Советами в спілці. І там, де інші деруть себе за чуби, Сталін хитро використовує як одних так і других. Така є тепер ситуація. Як довго вона потриває, годі передбачити, але вона вже є. І виявить себе в тому, що куди тільки засягне рука Сталіна, з ким він не заключав би „порозуміння", там певно не буде місця для тих українців, що є за незалежну і самостійну українську державу, що є проти большевицького насильства.

Так, як під пору представляються відносини в Европі, не можна надіятися, щоб там знайшлася тепер така держава, де українські іміґранти змогли свобідно заступати українську справу. Може ще вдасться їм хвилево втримати у тій чи другій державі, але більше правдоподібне є те, що їм усім замкнуть уста. До цього приложать руку в головній мірі Совети. Це бачимо по тім, що діється в Німеччині, чи на землях, що є під її окупацією. З другого боку, параліжуватиме цю акцію Польща через свої впливи у Франції й Анґлії. Ось це є те, що заставляє українську заморську іміґрацію здати собі справу з того, що за величезна відповідальність спадає тепер на неї.

Польща на передодні розвалу

(6)

7. Новочасний Ярема Вишневецький — ґенерал Токажевський.

В найдурнішім положенні знайшлися посли з УНДО, що в добрій вірі робили угоду, особливо їх провід, пос. Мудрий та Целевич. Поперше, в самім УНДО прийшло до розколу. Щоденник „Діло", очолюваний д-ром Костем Левицьким, Дмитром Левицьким, В. Кузьмовичем та Німчуком, створили опозицію проти понижуючої нормалізації. Вовoлі значіння УНДО в краю так підупало, що та, колись найсильніша ґрупа ледви чи мала в краю за собою 20 відсотків населення. Також майже без значіння в краю стала радикальна та соціялістична партія. Натомісць духовий провід краю перейшов в руки націоналстів, леґально зорґанізованих та нелеґальних. Близько націоналістів стояло окруження митрополита. Націоналісти були програмою радикальніші від УНДО. Вони забрали УНДО-ві навіть духовенство, колишню підпору тої партії.

Та страшний гнет ворога диктував якнайдальше йдучу солідарність і оминання боротьби навіть з угодовцями. Голос народу домагався провідника; та партії політичні його дати не могли, тому фактичним провідником українського нарсду став митрополит Шептицький, якого голос був безапеляційно респектований.

Та проти українського народу, всетаки поділеного на ґрупи, поляки потрапили поставити одноцілий фронт до наступу під назвою: **Комітет Порозумевавчи Орґанізаций Сполечних".** Хоча й польська суспільність була розбита на численні партії, бо проти урядового Обозу Зедноченя Народотеґо в Польщі стояли в гострій опозиції людовці (Вітоса), соціялісти і народові демократи, то в Галичині всіх їх злучила ненависть до українства в Комітеті Порозумевавчім. На чолі Комітету станув чинний ґенерал армії, командант львівського корпусу **Токажевський.** Це був тип бутного шляхтича, що тут на окраїнах держави утворив собі дикі поля для стого своєвілля і безправства.

У Комітеті знайшлося все гайвороння, що обсіло нашу землю, від соціяліста робітника до побожного патра. По всіх містах були філії Комітету, що стисло виконували накази централі. У них знайшлися майже всі шефи полків розташованих по східній Галичині, вищі духовні і т. д. Тим чином повстав у Галичині другий неофіціяльний уряд, якого вся адміністрація слухала більше ніж варшавських міністрів.

Комітет Порозумевавчи та його філії мали точно допильнувати, щоб ані одна скиба землі дідичівської та селянської навіть не перейшла в руки українського селянина. Щоби добути міліонові кредити для спроваджених купців і ремісників з Познаньщини до східньо-галицьких міст, щоби викинути з державної служби і державної праці всіх нижчих службовиків українців, наскільки не перейдуть на латинство, повищих перенести в корінну Польщу. Він мав дбати, щоби поволі викидати українців із приватних польських та жидівських підприємств, щоби навіть української служниці ніде не принимано до праці. Під патронатом Комітету почалася масова деморалізація української дрібної шляхти, а навіть проби розбивати греко-католицьку церкву, домагаючись польських проповідей здеморалізованою та підкупленою голотою.

До диспозиції Комітету стали всі шефи урядів державних та самоврядних. З публичних фондів почалася масова будова косцьолків і польських домів людових, творення десяток нових латинських парохій та заходи коло створення латинського епископства в Станиславові та Тернополі.

Безшабасне розполітикування армії в Галичині, змусило варшавський уряд забрати Токажевського зо Львова, але твір його праці лишився. Відділи польського війська в стосунку до українського населення перемінялися в банди, що безкарно находили на міста. Нищили українські кооперативи, палили бібліотеки. Особливо дразнив їх зовнішний український вигляд містечок. Куди переходив відділ розполітикотаного війська, там падали жертвою українські склепові вивіски, як у Надвірній, Косові, Долині, Болехові, Сколім і в деяких інших містах. Роззухвалена солдатеска впадала на греко-кат. приходства, руйнуючи та до крови побиваючи духовних (Комарники), нераз впадали відділи до церкви (в Скільщині), тероризуючи священика.

Жертвою військового варварства падали українські памятники. Не говорячи про це, що десятки могил українських вояків, оточених культом населення, розкопувано на розказ або дозволом війська, бо військові могили підпадали під догляд і владу війська.

Розполітиковані військовики напастували сільську людність. Кто ти? Сказав — українець, то міг вийти і з поломаними кістками.

В Галичині настали часи своєвільної барської конфедерації; всі скарги були безцільні, бо влада ніколи не могла віднайти винуватців.

Послугуючися безшабашною пропаґандою на терені Варшави, Комітет Порозумевавчи потрапив опутати навіть варшавський уряд, що став іти йому на руку.

Слід признати, що Комітет Порозумевавчи п р а ц ю в а в впродовж двох літ дуже прецизно, позбавляючи українського селянина і робітника найпримітивнішого зарібку на прожиток себе і дітей та винищуючи тим чином прямо фізично вартісний український елемент; були теж випадки самовбивств українців, позбавлених праці.

Безперечно, що це мало й добрі наслідки, бо в Галичині витворилася **стисла національна солідарність,** а робітництво (прим. Львова) масово опинилося в рядах українського націоналістичного фронту, як професійні орґанізації, (львівських дозорців, служниць і ін). (Далі буде).

Винятки в законі плат і годин праці

Тому, що закон про справедливе нагородження праці відноситься тільки до тих торговельних чи промислових підприємців, що займаються бизнесом між кількома, чи всіма стейтами, ті підприємці, що докажуть, що вони займаються бизнесом виключно льокальними, який не переходить межі їхнього стейту, можуть бути увільнені від зобовязань цього закону.

В додатку до цього пороблені винятки також у відношенні до деяких інших працівників, включаючи хліборобських робітників, моряків, завідувачів та директорів на виконних позиціях, подорожуючих продавців, рибаків, робітників деяких склепів і деяких малих тижневих і півтижневих ґазет; робітників, занятих у нутрі „площі продукції" складанням, пакуванням, стосуванням, пастеризуванням, сушенням, приготуванням сирих продуктів; або наповнюванням у пушки городничих, чи хліборобських продуктів для ринків; або виroблюванням сира чи масла та всяких яринових продуктів. У деяких випадках закон передбачає також винятки в довготі годин праці й позволяє працювати впродовж цілого року, або лише в певних сезонах, довше, без конечної плати півтора разу.

Хоча цей закон простягає свою опіку над робітниками, занятими в міжстейтовім промислі і торговлі, то проте він не говорить виразно, що він розуміє під „міжстейтовою торговлею". Головний адміністратор керується тими означеннями, які подає суд.

Кожний працівник, що хотів би знати, чи його працю охоплює згаданий закон і чи він має право до добродійств, що з нього випливають, повинен наперед сам упевнитись чи він не належить до одної з катеґорій, що виняті зпід цього закону, себто, чи він не є якимсь вищим урядником, або директором, або професійним працівником, (як дипльомований електричний інжинір), чи діловодом і т. п. Як фабричний робітник, він повинен також сам догадатись, чи продукти, які виробляє його фабрика, зуживаються в границях його стейту, чи може йдуть поза стейт.

Зрахувавши всіх робітників, що обняті тим законом, можна дістати в теперішнім рівні бизнесу суму 11 міліонів робітників. З них обчисляють, в самому нюйорському стейті є 1,117,000 робітників.

Контракти праці між робітничою юнією і власником заведення не є покриті тим законом, хіба що в контрактах зазначені менші плати і довші години праці, ніж це приписано законом. Такий контракт, наприклад, не може назначити ціни 20, чи менше центів на годину, або 48 годин праці, без заплати за „надчас".

Одначе є два роди юнійних контрактів, котрим дозволяє закон певні відступи в годинах праці. Коли власник має контракт, у якім зазначено, що робітник впродовж 24 наступаючих за порядком тижнів у цілім році, не сміє виробити більше як 1,000 годин, або має контракт, що ґарантує робітникам певну цілорічну заробітну плату й цілорічне заняття, не перевищаючи 2,000 годин, тоді він може в даний час робити довше, без мусу платити півтора разу за „надчас", з тим одначе застереженням, що всетаки він не може затруднювати робітника довше, як 12 годин на день, або 56 годин на тиждень, коли не хоче за надвишку платити півтора разу. Але щоб такі контракти були леґальні, вони мусять бути зроблені по доброму, колективно з робітниками, й мусять бути затверджені Національним Комітетом Взаемин Праці. Інакше не дозволене таке укладання годин „гурт на гурт".

В одному місці той закон також заборонює продаж і транспорт між ріжними стейтами таких продуктів, що вироблені в фабриках, у яких працюють діти. Висота віку, не названого дитячим, є 16 літ.

Діти в 14 і 15 віці можуть у деяких випадках бути затруднені, коли працюють для своїх родичів і коли їх затруднення не перешкаджає їм у науці, здоровлю і в загальнім почуттю. Але про це має рішити голова дитячого бюра. В ніякому разі не дозволено дітям у тім віці працювати в копальнях, або фабриках. Діти 16 і 17 літ також не можуть працювати в таких заняттях, що є занадто ризиковні для їх здоровля. Справа дитячої праці загалом не є реґульована законом плат і годин праці, тільки дитячим бюром. По інформації в тій справі треба звертатись до: Children's Bureau, United States Department of Labor, Washington, D. C.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Канадієць, Торонто, Онт. Читали це сьогодня. А тому, що можуть бути з Канади ще й інші такі запити, відповідаємо ось що:

В канадійському часописі „Український Голос" (ч. 41 з 11-го жовтня 1939) появилась редакційна стаття п. з. „Чорна тінь падає на українських націоналістів", у якій редакція розбирає переслухання п. О. Ревюка перед конґресовою комісією Даєса в Вашинґтоні. Як бачимо, то не йде тут про „новинку", яку переданоб хочби в такий спосіб, як її передавали у цій справі американські ґазети, але про редакційну статтю, і то з осудом, виданим українським часописом, без провірення чи це, що пишеться, відповідає правді. А чейже тут є порушене добре імя нашої визвольної акції, а зокрема тої частини цеї акції, яка була ведена при допомозі „Свободи", себто найстаршого українського часопису в Америці, а також і такої громадянської установи, якою є „Обеднання Українських Орґанізацій", що веде 17 років допомогову і політичну акцію серед української іміґрації в Злучених Державах. Очевидно, що прийде час, коли як у „Свободі" так і на „Обеднанню" буде вияснене те все, що є звязане з переслуханням у Комітеті Даєса. Та поки переслухання не скінчились і поки не була дана спромога іншим людям подати вияснення, годі ту справу публично обговорювати. І тому не реаґуємо навіть на ті ріжні нісенітниці, які передала американська преса, а які може пізнати кожний, що хоч трохи визнається в українськім житті, а зокрема в українській політиці. Також і те, що передала большевицька преса, не є для нас нічим дивним, а хіба тільки природнім явищем. Зате неприроднім являється те, коли така преса, що вважає себе дійсно українською, доходить у своїй партійній ненависті аж так далеко, що разом з большевиками видає осуд ще перед тим, поки Комітет Даєса закінчив справу та поки могли дати потрібні вияснення ті люди чи установи, яких ріжні темні духи очорнили.

САН МАРІНО НАЙДИВНІША ДЕРЖАВА ЕВРОПИ

Сан Маріно найдивніша республика Европи, найбільше дивовижна. Вона має своє приміщення на 800 метрів високій горі Тітано, а видно її далеко, бо її замки-твердині, уже вивітрілі від вітру, є видні далеко своїми синіми вежами. З Монте Тітано прекрасний вид на далеку рівнину над рікою По. У долині позаду мерехтять хвилі ясно-синього Адрійського моря й видно, як беріг у Річчіоні та Рімініі простягається далеко у море. В ясні, погідні дні, поки зайде сонце, видно високо на півночі вічно рожево та фіолетно мерехтіючі узбіччя гір Дальматії.

Сан Маріно хвалиться 1600-літньою історією. На її світанку осів у яругах Монте Тітано один чернець з Дальматії, святий Маріно. Він навіть не мріяв, що за кілька століть його мале, чудове гірське гніздечко стане куріозом Европи. Зчасом, впродовж віків повстала тут мала оселя, з якої і розвинулася вкінці мініятурна „держава". Французька революція пройшла попри малу вільну „державу" досить беззамітно. Сан Маріно вмішалося також у боротьбу ґарібальдійців, але зберегло, на щастя, свою незалежність. Конвенцією з 22-го березня 1862-го року, яку міжтим чимало разів відновляли та ріжними додатками прикрашали, гірська республика Сан Маріно віддалася під опіку короля Італії. Під цею опікою Сан Маріно залишається й досі.

Маленькою державою кермує „Рада 60-ох" та — два президенти! Населення у Сан Маріно всього на всього круґло 14,000 осіб. У столиці „держави", що також називається Сан Маріно, живе ледве 2,000 народу. Всі менше або більше з собою посвоячені та всі глядять, щоб до Сан Маріно не прибували небажані еміґранти.

Республика Сан Маріно розпоряджає також „збройною силою". Біда тільки, що ця збройна сила мала, як мала й уся держава. Вона складається аж з 20 вояків, словами; двацять вояків! 20 вояків — уже разом з офіцирами!

А Сан Маріно брало участь і в світовій війні своєю „армією!" Листа поляглих при кінці війни занотувала 2-х убитих! Память двох поляглих підчас світової війни святкують і сьогодні дуже врочисто. Вояки — самі високі й уродливі мужчини — носять власний державний однострій, а на голові мають рід ваґнерівського капелюха.

Навіть одну канону має Сан Маріно. Малу гарматку, що за мирних часів приміщена в шопі. Тільки коли вибирають президента або з якоїсь іншої святочної нагоди гарматку витягають із шопи — і тоді з неї стріляють, скільки влізе.

Дуже приємно вражає чужинця, що до „держави" Сан Маріно не мусить вдряпуватися скалами. Аж до входу цеї республики веде прекрасно збудована серпентина. Нею може зовсім добре проїхати на саму гору всяке авто. Вхід до міста веде через вузький міст, поза яким приміщена таблиця з зазначенням кордону. Та нема тут ніодного прикордонного жандарма; нема тут ні одного митного урядовця, що хотів би задержати приїзжого; не переглядає тут пашпортів ніякий досвідчений урядовець. Ніхто не входить тут у дорогу й безгомонно можна ввійти на простір найдивнішої держави Европи. Та найцікавіше, що Сан Маріно не стягає ніяких податків, ніяких данин, нінких драчок, взагалі нічого!

Вулиці в Сан Маріно чисто держані, замітні. Палата — осідок уряду це дуже гарна будівля з вежею та дзвонами, з чимало ріжного роду прикрасами, з готицькими вікнами. Чужинці оглядають гробницю з тлінними останками святого Маріна. Є тут і державна тюрма, але в ній тільки рідко хто перебуває.

Сан Маріно — край ловців поштових марок. Хто відвідує Сан Маріно, купує поштові марки й шле переписні картки та листи, щоб на них приліпити марку з Сан Маріна. З продажу поштових значків державний скарб Сан Маріна черпає досить поважну суму. Якось вони мусять покривати свої державні видатки!

Мешканці Сан Маріна працюють собі спокійно, всі вільні, всі рівні. Нема тут підданих — все одно, чи по званню — один з них пастух овець, чи другий багатий громадянин.

А що твориться навколо, мешканці Сан Маріна довідуються з чуток або що 14 днів з „Іль Попольо Сан Маріно"...

КНЯЗІВСЬКИЙ ГІСТЬ.

До Злучених Держав прибув на гостину князь Сіґвард Бернадоте, внук шведського короля Густава V. Він сидить у готелі Валдорф-Асторія в Ню Йорку з дівчиною аристократкою, Полі Пібоді.

ЩЕ ОДНА КНИЖКА ПРО РЕВОЛЮЦІЮ.

У видавництві „Меркюр де Франс" у Парижі вийшов том статтей Е. Пільона, присвячених французькій революції. У томі є незвичайно цікавий нарис про сестру Робеспіера, Шарльоту, що померла у глибокій старості 1834-го року.

НА РІЖНІ ТЕМИ

КЛОПОТИ ЧЕРЕЗ ВІЙНУ.

Телеграфують з Су Сіті Айова, які клопоти мае одна жінка з війною. Йдучи вулицею, почула вона, як продавці газет кричали: „Єнкіс переможуть Редз!" Звісно, слова відносилися до американської гри „бейзбол"; „Єнкі" й „Редз" це противні собі дружини грачів. Жінка сказала: „Я знала, що американці переможуть цих москалів!" Вона видно взяла „Єнків" за американські війська, а „Редз" за червону армію.

Та цьому замішанню нема що дуже дивуватися, коли начальник бюра інформації у Вашинґтоні підчас світової війни казав: „Україна—край? А я гадав що це музичний інструмент!"

АМЕРИКА И ВІЙНА.

Вилієм Р. Кесл, що колись був підсекретарем стейту, заявив у своїй промові на зборах світських церковників єпископальної церкви в Рочестері, що „як Злучені Держави дадуться втягнути в теперішню війну, то вони вийдуть з неї диктаторською країною".

З цього Кесл робив висновок, що Америка не повинна даватися втягнути в війну.

Та це Кесл. Звісно, є багато людей, які, повіривши в заповідь Кесла, скажуть: „Якщо через війну має настати в Америці диктатура, то ходім до війни".

І знайдуться такі певно навіть між людьми, які на випадок заведення диктатури в Америці перші би від цеї диктатури потерпіли.

ПРИЯТЕЛІ ДИКТАТУРИ.

На зборах Американської Партії Праці в Ню Йорку минулої середи, 4 ц. м., ухвалено резолюцію, в котрій гостро осуджено комуністів Злучених Держав як „зрадників робітничого руху, яротивників демократії й оборонців диктатур".

Комуністи — приятелі диктатур з лівого крила. Крім них є в Америці ще й прихильники диктатури вправа, себто консервативні. Вони можуть себе взаємно не злюблювати, але вони бажають диктатури.

Другою спільною признакою цих двох груп є та, що вони не мають відваги заявитися проти демократії явно-славно. Саме тепер, знаючи демократичні настрої американців, кожний прихильник диктатури говорить про свій переконаний демократизм.

НОВІ ПЛЯШКИ, СТАРЕ ВИНО.

У Франції арештовано 39 послів комуністичної партії. Арешти замітні тим, що посол на основі закону не сміє бути арештований за свої погляди чи вислави, якщо його не видасть законодатна палата, до котрої він належить.

Їм закидують, що вони мали звязки з ворогом та на місце розвязаної комуністичної партії організували нову комуністичну партію.

Звісно, назви „комуністична" у новій партії вже не вживано. Названо нову партію селянсько-робітничою.

ПАКТ І ПАРТІЯ.

Каже Лев Троцький, бувший комуністичний вожака, що комуністичній партії Злучених Держав не довго жити. Помре вона, каже Троцький, внаслідок пакту між Сталіном і Гітлером.

Це не зовсім ясно сказано, чому саме пакт Сталіна з Гітлером мав би спричинити скоропостижну смерть комуністичної партії в Злучених Державах.

Самий пакт, як звісно, комуністичної партії не вбе; як вона згине, то через те, що комуністи цілими роками представляли так голосно Гітлера й націзм за ворогів демократії, робітників, селян і всього людства, що вони тепер зовсім не можуть задовільно пояснити, як міг Сталін робити пакт з цього роду чоловіком і рухом.

ПАКТ І ДЕМОКРАТІЯ.

Представники комуністичної партії Америки були кликані як свідки перед конґресовий комітет Даєса й, питані про цей пакт Сталіна й Гітлера, пробували доказувати, що цей пакт є корисний для робітників і селян, корисний для комуністичної партії, корисний для Росії, корисний для миру, корисний навіть для демократії.

І запевняли речники комуністичної партії Америки, що ця партія ще ніколи не була така обєднана, така сильна, така смілива, і ще ніколи не стояла так твердо на своїм політичнім і стратеґічнім ґрунті, як тепер.

Колиб так від таких заяв залежав розвій партії, якби то гарно партія розвивалася. Та чи залежить?

ВЕЛИ, АЛЕ НЕ ЗНАЛИ,КУДИ.

По пакті між Гітлером і Сталіном зрезиґнували з комуністичної партії Америки кілька визначних комуністів.

Один з них, Гренвил Гикс, що колись учив у Гарвардському університеті, заявив у своїй резиґнації з партії, що „вожаки (комуністичної партії в Америці) самі зовсім не були приготовані на те, що сталося (на заключення пакту)".

Значить, послушні Москві, ці вожаки взялися вести американських комуністів дорогою, про котру самі не знали, куди вона веде.

ЯКБИ ТАК У ТІТКИ ВУСИ...

Писав далі Гикс: „Вони (вожаки комуністичної партії Америки) не розуміли, що сталося. Та якби вони були так і сказали, то комуністична партія була би нині ціла".

Легко це сказати „признайся до помилки", але як можуть принатися до помилки ті, що все запевняли, що вони непомильні?

Якби вони були знали, що можуть помилитися, то не були би представляли себе непомильними. Треба далі проти рожна перти й у живі учі казати, що не сталося ніщо несподіване, та що все є гаразд і згідно з програмою. Замість признатися до помилки, „вони стали", каже Гикс, „вперто говорити, що совєтсько-німецький пакт це був найбільший причинок для справи миру й демократії"...

ПАСИ, ЩО ТЯГНУТЬ МАШИНУ.

У своїх зізнаннях перед конґресовим комітетом Даєса говорив Бравдер, вожака американських комуністів, про організації, які, щоправда, не є комуністичні, але помагають комуністам наганяти людей до комуністичної партії. Самий Бравдер назвав такі партії „трансмісійними пасами", натякуючи на ремені, якими в машині переноситься рухова сила мотору на відповідне знаряддя.

Бравдер навіть спімнув кілька таких нкомуністичних організацій, які переносять на людей комуністичні ідеї. Він подав їх імена й признав, що кооперує з них комуністам помагали організувати.

За це признання на Бравдера деякі комуністи аж казяться. Звісно, гарячкові люди думають, що говорити в суді або перед комітетом конґресу це щось у роді бесіди перед комуністичними зборами: що правда — це маловажна річ, а за язика податку не платиться.

Вдяка.

В мене тепер дуже музикальна хата: моя жінка вчиться грати на фортепіяні, а доня бере лекції співу.

— А ви певно вчитеся грати на скрипці?

— Ні, я вчуся терпіти...

УРЯТУВАВ КАНАРКА.

Німецька бомба розвалила у Варшаві один дім і вбила 10 осіб. Один хлопчина вирятував з руїн свого улюбленого канарка.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

ТОРОНТО, ОНТ., КАНАДА.

Звіт з діяльности відділів У. Н. Союзу.

В понеділок, 2. жовтня, відбулися Союзові збори в приміщенні Українського Народнього Дому. Збори були скликані заходами двох торонтонських відділів, на які запрошено головного секретаря з Ню Йорку, п. Д. Галичина.

Збори відкрив голова 432 відділу, п. В. Баган, коротко вступною промовою, в якій зложив привіт від членів обидвох відділів шановному гостеві, а потім покликав на голову для переведення зборів заслуженого громадянського діяча, п. полковника Морей де Моранда, а на секретаря В. Гірняка. Занимаючи становище голови, п. полковник Морей де Моранд подякував за честь, а потім, звертаючись до гол. секретаря п. Д. Галичина, побажав йому витривалости у його праці над розвитком У. Н. Союзу. Після побажань покликав п. Д. Галичина до слова.

Як головний урядник, п. Д. Галичин почав свій цінний реферат привітом від усього членства У. Н. Союзу — того Союзу, який сьогодня являється наймогутнішою українською організацією не тільки в Півн. Америці, але також і в цілому світі. Бо, ніде правди діти, сильнішої організації від У. Н. Союзу нема. Членством Союз сягає 35 тисяч, а майном уже близько до $6,000,000! І чи не могло бути приемно слухачам почути привіт гол. секр. п. Д. Галичина, який передавав його від усього членства У. Н. Союзу до української громади в Торонто. Так! Навіть дуже приємно, бо був це привіт від найкраще зорганізованої частини українського народу, яка зрозуміла своє завдання на іміґрації й зуміла дійти своєю впертою та послідовною працею до такого великого майна, якому не дорівне ніяка інша українська організація! Сьогодня ті тільки члени є горді У. Н. Союзом, які самі будували його, але гордиться ним увесь український нарід, деб він не жив, бо всі ці здобутки належать і належатимуть до українського народу! Ніхто інший, тільки український нарід користає тепер і користатиме в майбутньому з цього багатства, яке зуміли зложити й зберегти члени У. Н. Союзу.

Такі думки були опанували кожного присутнього на тих зборах, коли слухав привіту п. Д. Галичина, який він висловляв в імені усіх членів У. Н. Союзу.

Це видно було з цього, як кожний раз переривали вони його своїми оплесками.

Передавши привіт, гол. секр. п. Д. Галичин почав з того, що, як у минулому так і тепер наш нарід уважається тільки предметом, яким усі торгують і він переходить з одного ярма під друге, яке силою накладають йому його окупанти. А ярмо це можна поломити бодай тільки тоді, коли наш нарід зрозуміє вповні значіння і силу організації та подбає про те, щоб кожний член української нації став також членом такої української організації, яка вчить і провадить своїх членів у боротьбі, що її виповів наш нарід усім окупантам, і яка буде так довго вестись, поки ми не прожeнемо всіх наших ворогів із наших земель і створимо Вільну Соборну Українську Державу. Такою, а не інакшою організацією є Український Народний Союз.

Переповідаючи історію У. Н. Союзу, гол. секр. п. Д. Галичин не забув згадати й про те, які то гасла поставили собі наші брати лемки 45 років тому, приступаючи до чину. А були вони такі: „Волі для українського народу і злуки для українських людей". І гасла ці зберігаються У. Н. Союзом по сьогоднішній день. Тому, і тільки тому У. Н. Союз сьогодня став проводом для всієї іміґрації в Америці, й напевно буде ним надальше, бо ввесь український нарід бажає волі і злуки. Всі ми повинні допомогти йому виконати це велике його завдання.

Усі добрі почини української іміґрації, в минулому й тепер, виходили від членів У. Н. Союзу. Всі віча, народні маніфестації вели й очолювали його члени. Всі протестаційні віча, які влаштовувано проти червоної Москви, що насильно виморила понад 5,000,000 українського народу, були ведені у першу чергу членами У. Н. Союзу. Ніде їх не забракло. І це були вони, що перші запротестували проти польської пацифікації, яка була масовою і найстрашнішою в 1930 році.

Гол. секр. згадував також і про те, які то трудноції приходилося поборювати в минулому, щоб виправити всі недостачі й поставити організацію на той шлях, яким вона тепер іде. В минулому не бракувало ріжних спорів, які починали такі члени, що хотіли розбити народній характер У. Н. Союзу, а натомісць будувати інші запомогові організації, які булиб взуьо партійні чи релігійні. І хоч оборона народнього характеру потягнула за собою втрату багатьох членів, то одначе та втрата була тільки хвилева. Українська іміґрація оцінила як слід правильне становище У. Н. Союзу та горнулась далі в ряди цеї організації.

Впродовж 45 років свого існування У. Н. Союз перейшов багато труднощів і всі їх поборов тільки тому, що був і є побудований на високо ідейних і моральних основах, на широких демократичних засадах, а зокрема на кріпкій фінансовій структурі. Опираючись власне на таких основах, У. Н. Союз міг побороти всі перешкоди та зрости в найбільшу зорганізовану силу українського народу в Америці.

І це є дійсна правда. Ми, які заїхали до Канади чи в ній родилися, можемо позавидувати нашим братам у З. Державах. Бо ніхто інший, тільки вони показали в практичному житті, що не тільки інші народи, але й наш український може збагачуватися, якщо буде робити це обєднаними силами. Бо чи міг би був хтось із нас подумати в минулому про те, що український нарід на іміґрації зможе створити такі багатства для своєї власної розпорядимости, які малиб вартість міліони долярів? Хто з нас міг думати про те, щоб ми самі завідували й контролювали таке багатство? На ці питання відповісти тепер дуже легко, але не було легко відповісти на них у минулому.

Так, тепер У. Н. Союз представляє собою силу моральну й матеріяльну. І ми в Канаді горді також з цього, що українська іміґрація в Америці створила таку силу.

Закінчуючи свій реферат, п. Д. Галичин згадав і про те, як багато У. Н. Союз допоміг своїм членам, а також і всьому українському народові за час свого існування. Сотні тисяч долярів було видано на всяку поміч тим, які конечно її потребували. Ці слова були приняті присутніми грімкими оплесками.

Збори закінчено закликом до присутніх, щоб вони передумали все те, що було висказане гол. секр. п. Д. Галичином, і самі вирішили про заслуги У. Н. Союзу.

Після зборів були запити, на які прелеґент дав кожному задовільну відповідь. Після того секретар зборів зложив подяку в імені двох відділів і закликав, щоби присутні, вийшовши зо зборів, ширили ідеї У. Н. Союзу серед українців міста Торонта, а також щоб закликали вступати в його ряди.

Слід згадати й про те, що присутній на зборах п. Бодруг, піонір української іміґрації, забрав слово, закликаючи присутніх вступати в члени У. Н. Союзу.

Збори наші визначалися ще й тим, що на них були присутні такі дорогі нам особи: голова професіоналістів д-р В. Яремій зо своєю дружиною, д-р Буряк, д-р Вахна, д-р Сукмановський і д-р Біґайчук, Були також: голова місцевої філії УНО п. Н. Мота і голова У. Н. Дому п. М. Кунікевич. Всім їм ми висказуємо щиру подяку.

Можливо, що й були інші провідні люди, й тому, коли я пропустив їх імена, то прошу вибачення від них.

Другого дня гол. секр., п. Д. Галичин, відвідав майже всіх українських професіоналістів міста Торонта, як також о. Сулятицького, який є парохом на Вест Торонто. Були також в о. Каменецького два рази, але не могли застати його вдома. Це саме було із о. Самцем, парохом православної громади в Торонто.

Не забув відвідати також п. Д. Галичин нашого, для всіх українців заслуженого діяча, якого бачили й знають українці в Злучених Державах і Канаді, а ним є ґенерал В. Сікевич, а також його дружина й дочка, пані Морей де Моранд. Того самого дня влаштовано вечерок організацією укр. професіоналістів в Александра Готелі в честь дорогого гостя, п. Д. Галичина. Вечерком заряджували: д-р Ткачів і п. Я. Ковальчук, касієр 432 відділу.

На цьому вечерку промовляли всі присутні в користь розвитку У. Н. Союзу. Кінцеве слово мав гол. секр., п. Д. Галичин, який подякував усім професіоналістам і закликав їх до щирої й активної праці не тільки в користь У. Н. Союзу, але також усього українського народу, щоб тимсамим допомогти йому скоро визволитися з неволі. Всі присутні прирекли виконати це завдання, як теж усі професіоналісти заявили, що стануть членами У. Н. Союзу.

Після цього всі розійшлися з думками тими, щоби почати кращу працю серед українців міста Торонта й допомогти їм прийти до єдности, якої так дуже тепер потрібно нашому народові в його завзятій і нерівній боротьбі з нашими ворогами.

Гол. секр., п. Д. Галичин, відїхав від нас у середу пополудні. Яке враження він повіз з Торонта, ми не знаємо, але за те знаємо, яке враження лишилося в нас після його виїзду. А воно дуже гарне. Особливо хочемо підкреслити те, що п. Галичин, коли говорив на зборах, а також і приватно, то ані одним словечком не обидив нікого, а навпаки, висловлюваєя так, як надежить провідникові великої української організації, якою є Український Народний Союз. Від нього можна багато повчитися дечого такого, чого бракувало тим деяким громадянам, що приїжджали до Злучених Держав.

Все те, що він нам висказав і до чого так щиро закликав, ми будемо старатись виконати, щоб, коли прийде другим разом, побачив нашу силу і єдність таку, якої він нам побажав, віджджаючи від нас.

В. Гірняк.

НА ВІЙНІ.

На війну складаються не лише умундуровані жовніри, що маширують під звуки музичних капель. Отсі британські Таміс десь у Франції копають нероматичні шанці. Британія доносить, що вислала до Франції більше ніж 158,000 війська.

Д'АННУНЦІО НА ІНДЕКСІ.

Ватикан вписав на індекс заборонених книжок останню книжку Д'Аннунціо „Солюс ад Солям", що появилася по смерті поета.

НЕДІЛЯ, 22. ЖОВТНЯ 1939, ГОД. 3. СПОЛУДНЯ

В ДОМІ КАРПАТІЯ, 217 Іст 6-та вул. в НЮ ЙОРКУ

ЛЕКЦІЯ Д-РА С. ДЕМИДЧУКА

на тему:

УКРАЇНСЬКА ПУТЬ ДО ОБІЦЯНОЇ ЗЕМЛІ

В докладі будуть обговорені між ін. такі справи:

Хто пророк у своїй батьківщині? Яку дорогу вказують українські пророки, щоб дійти до цілі? — Велика спадщина ідеального князя України. — Патріотичні заваги автора української героїчної поеми з XII століття. — Що заповіли вони від ці? ... — Що сильніше від сили гармат на війні? — Українська сила в світовому катаклізмі. — Завів Української Нації в Америці. — Українських вікінгів. — Роля іміграції в словах Українського Мойсея. — Деякі практичні завдання на теперішню пору. — Підготова українського месіянізму.

Вступ на лекцію 25 ц. Хто прийде після години 3-тьої, платить 35 ц. Дохід призначений на розбудову українського осередку в Ню Йорку.

М. Костишин.

ЦИГАНСЬКИЙ СУД

(8)

На Божім світі вечоріло,
Як десь з мандрівки приплівсь несміло
До коршми втомлений прошак,
Ради Бога просився так:
Переночуйте, в милість Бога,
Бо з ніг валить тяжка дорога
І сил зібрати вже ніяк.

Коршмар поглянув в неспокою,
Погладив бороду рукою
Й озвався: „Ну, ну. Як велиш,
То тут на лаві переспиш.
Перин у мене не дістанеш,
Затеє ранком як устанеш,
Нічліг дешево заплатиш".

„Як так, хай буде і на лаві,
Щоб не під тином, у неславі,
Під голим небом на дворі:
Ех! затис зуби, лихварі
Дерлиб останнє з милостині.
Так було вчора, так і нині,
Не даси, хай тебе жеруть комарі".

Жид глянув хитро, обернувся,
В алькир спокійно потягнувся,
Мов кметь до столу засідає;
Прошак утомлений думає,
Що він буде ранком робити,
Як за нічліг треба платити,
Він шелюга на свіх не має.

Лукавий світ, захланність, пиха,
В нім я — убогий, ще й до лиха
Від сходу сонця нич не їв.
Потер чоло і затремтів;
Глядить на жида: гарно вбраний,
Не ходить в латах препоганий,
Ще з йа столом, як пан усів.

Вечерю Сура зготувала:
Смажену рибу понакладала.
Їдять, шваргочуть, жид смієсь,
Рибячий запах ген несесь...
Прошак занюхав рибу ситу,
Дібрав ще більше апетиту,
Глядить, глядить він, аж трясесь.

Встає, по коршмі походжає,
Голод ще більше докучає,
Так він суворо держить власть,
Дума, чей жид кусочок дасть,
Як компліменти він почує,
Коли за запах погратулює,
Може дістане яку часть.

От відзиваєсь: „Ах, друже!"
А жид собі про це байдуже,
Як прошак каже: це не жарт,
Відкинеш меду двацять кварт,
Клади печеню знамениту,
Не дасть такого апетиту,
Цей запах сто дукатів варт.

Ще раз, і ще раз так озвався,
І бач, на добре ошукався,
Таки голодним ляг прошак.
Ранком шинкар зчислив ось так:
Нічліг даром я відпускаю,
Триста дукатів вимагаю
За те, що нюхав з риби смак.

Прошак почухався у спину,
„Чорти з тобою, вражий сину,
Язиком белькати не труд,
Бери це краще під розсуд".
Жид крикнув: „Годі! це не фрази,
Ти сам признав ціну, три рази
Плати! Як ні, беру у суд".

„Як в суд, то в суд, нехай так буде,
Чей там будуть мудріші люди".
Прийшли, а судця їх питає;
Дізнавсь як було, відповідає:
„В тім нерозвага є виною,
Не панував ти над собою,
Тому шинкар тут право має.

„Ти нюхав запах, це не фрази,
Тай ще ціну признав три рази,
Дарма відпертись, це мій присуд,
Платити маєш за свій блуд".
Прошак і цього не злякався
І ще сердито відізвався:
„Циганський кращий був би суд".

Судця озвався в неспокою:
„Приведи цигана з собою!"
Прошак пішов, і бач, за хвилю
Іде вже циган в широкім брилю
І на жидка вже поглядає...
Як зупинився, все питає,
А жид розказує в зусиллю.

„Ну, ну, це була така річ:
Він спав у коршмі цілу ніч,
В той час він з риби запах нюхав,
Все сам признав він, а я слухав:
Що запах сто дукатів варт.
Так було тричі, це не жарт,
Ранком змінився, спину чухав".

„Ге, ге. Як бачу, важна справа,
Залізлаб в кут присяглих лава,
Бо спір між вами страх чудний,
Та він для мене не трудний,
Лиш мусять бути зараз гроші,
То й висновки будуть хороші,
А вислід буде всім смішний".

Жид вмить мошонку витягає,
А судця з боку заглядає,
Циган спокійно на все жде.
Прошак думає: зле буде,
Жид перекупить за банкноти:
Циган підніс все і до роботи,
До жида з мошонкою іде.

Тихо, лиш чути, як бренить муха,
Судця цікаво щурить вуха,
Як цей суд буде виглядати:
Циган мошонку взяв підіймати,
Потряс він нею що лиш духа,
Дзвонить жидкові коло вуха,
Як зупинився, став питати:

„Чуєш, як дзвонять!?" Жидок: „Чую".
„Слухай, я вдруге попробую,
Опісля втретє: „Чув?" „Ще як?"
Тепер дивися на мій знак,
Бо я розсуджу вас по своєму,
Щоб кривд не було ні одному,
Цей суд для вас буде ось так:

Прошак — то з риби запах нюхав,
А ти — то бренькіт з грошей слухав.
Тому я, бачиш, так робив,
Щоб вам однако догодив
І кривд не було ні одному.
Ваш нюх і слух, це так по мому,
А гроші — мої, що судив".

Жид в крик, а циган: „Це наука,
Жадати гроші не є штука,
Хто може вітром торгувати?
Мій суд так каже: Ая, брате,
Не все в брехні часи хороші,
Наука бач коштує гроші.
За нічліг можеш гріш жадати,

„А не за запах. Тож навчися,
Більш на дурничку не дивися.
На цю хворобу такий лік:
Дурниця лізе через бік.
Тож тям, що каже небилиця:
Лихвар, чи злодій, чи пияниця
Не буде чесний чоловік".

КОЛИ ЮНІЇ СВАРЯТЬСЯ

Перед одним рестораном у Ню Йорку від кількох днів походжували хідниками пікети юнії ресторанних робітників, що належить до Американської Федерації Праці, і закликали публику не входити до ресторану, бо він скебівський. Рівнобіжно з ними ходили протипікети юнії ресторанних робітників, що належать до Конґресу Промислових Організацій, і казали прохожим, щоб не боялися заходити до ресторану, бо заряд його має добрий контракт з правною робітничою юнією. Скандальну боротьбу юній по кількох днях перервано за взаємним порозумінням посварених юній.

ВРЯТУВАЛИ САМОТНОГО МОРЯКА НА ОКЕАНІ

Італійський товаровий корабель „Бельведере" стрінув на Атлянтику, яких 500 миль від Ґібральтару, 18-стіп довгий вітрильний човен „Тампа", сильно побитий бурею, а на ньому самотного моряка, Ґая Ейверія. Як моряки корабля прийшли до Ейверія, щоби помогти йому дістатися на корабель, цей відмовився спершу покидати свій човен. Потім дався переконати, а діставшися на палубу корабля, наперед попросив дати йому їсти. Спершу і їсти не міг, бо був переголоджений. Він оповідав, що хотів переплисти в своїм човні океан.

КУПАЛЬНИЦІ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ.

Малпи Френка Бука з нетрів утікають до купальні, де купальниці пестять їх і бавляться з ними.

ЗАСУДИЛИ 20-ЛІТКА ЗА ВБИВСТВО

У стейтовім суді в Голівуді, в Каліфорнії, присяжні судді признали вбивником першого ступня 20-літнього Ді Вит Клинтона Кука, котрий признався, що він убив 27-літню російську танцюристку, Аню Сосоєву. На розправі прокураторія показувала рухомі образки з убивства, котрі знято на основі признання обвинуваченого в нім самим у ролі вбивника. Присяжні судді не просили суду за помилування засудженого й через те суддя буде обовязаний засудити його на смерть.

ПОДАТИ ВОЄННІ ЦІЛИ І ПЕРЕГОВОРЮВАТИ

ЛОНДОН. — Таке далі заявляє Ллойд Джордж і таке становище займає „Рада для миру і відбудови". Він каже далі, що треба Анґлії взяти під увагу участь Совєтів у війні й виразно висказати щодо цього свою думку. Насамперед треба виявити, чого Анґлія домагається і заявити, що коли це буде приняте, тоді буде переговорювати. А про домагання треба передискутувати в парляменті, поки вони будуть предложені Німеччині. Ллойд Джордж запевняє, що загальна опінія в Анґлії є за замирення. А преса пише згідно, що треба вести війну, бо Гітлерові не можна вірити на слова.

ПИЯЦЬКИЙ РЕКОРД

Податковий комісар стейту Ню Йорк каже, що споживання пива в цьому стейті досягнуло в серпні рекордової висоти. Продано в той час понад 29 міліонів ґальонів пива або майже півтретя міліона ґальонів пива більше, ніж у серпні 1938. року. На кожну особу в стейті припадало в тому місяці півтретя ґальона пива.

УКРАЇНЦІ ЗАЯВИЛИ СВОЮ ЛЬОЯЛЬНІСТЬ

Всі українці міста Вінніпеґу, католики, православні, комуністи, заявили свою льояльність Канаді і Британській Імперії і свою охоту боронити зо зброєю в руці, як зайде потреба, її демократичних інституцій.

Збори заходом Укр. Національного Обєднання Канади відбулися в салі Православного Собору. Головним бесідником був Василь Свистун.

Резолюція, яку присутні на зборах ухвалили одноголосно, була такого змісту: „З огляду на міжнародню крізу ми заявляємо нашу непохитну льояльність Канаді і Британській Імперії і готові боронити збройно, як буде треба, свободи й демократичних інституцій Імперії, які є тепер загрожені Німеччиною і її союзниками".

П. Свистун, згадуючи про німецько - російський союз, заявив, що найліпше було би привести ситуацію в Европі до рівноваги поділом Росії на її складові частини, з котрих кожна творилаб національну републику.

ВОРОЖИЙ НАСТРІЙ ДО СМІҐЛОГО-РИДЗА

По цілій Канаді проявляється між поляками від яких 2 тижнів ворожий настрій до Сміґлого-Ридза, бувшого польського диктатора і головнокомандуючого польськими арміями, наслідника і вірного друга творця „нової Польщі", Юзефа Пілсудського. Як відомо, Сміґли-Ридз перебуває тепер як інтернований з іншими польськими найвищими достойниками в Румунії. Канадійські поляки деруть тепер стінні календарі з портретом Е. Ридза, закидуючи йому зраду Польщі, через нездарну команду військами і розставлення їх на довгих границях Польщі від Німеччини, замісць згромадження їх на ріці Вислі, як це радив французький генеральний військовий штаб. Закидують теж Ридзові, що в нім проявився „клич гайдамацкей крві", щоб знищити Польщу, бо, як відомо, матір Ридза була українського походження й була родом з Бережанщини. Ридза ігнорують теж інтерновані з ним у Румунії поляки, не хочуть з ним разом їсти, ні сидіти, як це подають звіти канадійських кореспондентів в англійських часописах.

Найвогкіше місце у світі у кожнім випадку не лежить у Гаваях. Багато літ думали, що місцем, де є найбільший опад дощу, є Мавнт (Гора) Вейелсієм на американській території Гаваїв, де пересічний опад дощу виносить 451 цалів. Тепер метеорольоґічне бюро Злучених Держав у Гонолюлю признає, що місцевість Черапонджі в Індії мала пересічний річний опад дощу впродовж 60 літ 457 цалів.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

В Мішавака, Індіяна, помер по тяжкій недовгій недузі в Шпиталі Індіянаполіс дня 26. вересня, довголітній член Бр. св. О. Николая, відділу 106. У. Н. Союзу, в Шікаго, Ілл.,

ЯКІВ МАДІЙ.

Походив з міста Бурштина, повіт Рогатин, Західня Україна. Роджений був 15. липня 1889. року. До Злучених Держав приїхав 1911. року. До У. Н. С. вступив дня 31. листопаду 1916. При вступі в члени У. Н. Союзу мав 27. років. Був членом У. Н. Союзу 23. роки.

Помер у 50-тім році життя на „брейн тюмор", на котрий мав бути оперований на другий день, 27. вересня. Смерть забрала Його ще заки був оперований.

Покійний був тихої вдачі. Хоча сам був римо-католик, попирав усякі українські справи фінансово як найщиріший українець. Його жена, українка, і діти дуже радо попирають українські справи. Найкращим доказом цього є те, що вся та родина є днесь членами У. Н. Союзу.

Похорон Покійного відбувся в пятницю, 29. вересня, при участи родини, кревних і знайомих з дому жалоби до угорської церкви, а відтак на народній цвинтар у Мішавака, Індіяна, на вічний відпочинок.

Покійний оставив в смутку жену Анну, дочку Марію, 3. синів: Франка, Володимира й Якова Богдана.

Нехай земля Вашингтона буде Йому пером! В. Й. П.!

Г. Дацьків, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70., відбудуться в вівторок, 17. жовтня, в год. 7. ввечір, в гали У. Н. Дому, 181-183 Фліт Ст. кожний член обовязаний прибути й заплатити свої місячні вкладки до товариства і до У. Н. Союзу, як також зо балеві тікети і за двох померлих членів. Приведіть своїх кревних і знайомих, щоби їх вписати в члени Товариства і У. Н. Союзу. Вписуйте свої діти до У. Н. Союзу, бо то є найліпша асекурація для наших дітей, бо за 25 ц. місячної вкладки ваша дитина обезпечена на $500 до 16. року життя, а відтак переходить до старших членів і має один рік вільний від оплати, а по трьох роках дістає дивіденду. Товариство Український Клюб Поступовий платить в разі слабости по $8 тижневої запомоги і $100 посмертне по членів його спадкоємцям. — Пилип Дмитриха, предс.; Михайло Самоїл, кас.; Антін Онисик, фін. секр. (Anthony Onysyk, 117 Lake St., Jersey City, N. J. Phone: Journal Sq. 2-4298).

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(106)

Тарзан поглянут у той бік, у котрий вказував йому рукою Вальтор, і побачив на обрію гурт людей з громадою львів на увязі, що йшли попереду цеї дивної валки. Цілий цей гурт прямував просто до них. Тоді Тарзан поглянув поза себе і побачив там стадо слонів, що також поспішно зближались до них.

Коли Тарзан мовчав, Вальтор заговорив: „Пробуймо втекти від одних і других. Постараймось перетяти поляну напоперек. А там у горах скривається десь наш правдивий король Зиґо. Ми придучимось до нього". На це Тарзан відповів: „Чого нам утікати від катнейців? Цеж мої приятелі. Вони нічого злого нам не зроблять".

Та хоч це було відрадно чути, що катнейці приятелі Тарзана, то всетаки це не заспокоювало Вальтора. Він завважив: „Але в отім замішанні вони готові нас не розпізнати. А поки розпізнають, запізно буде. Ці льви дуже злющі. В хвилині, як їх спустять з увязей, вони кидаються на сідла слонів і вбивають людей".

Заввага була слушна. Тоді Тарзан піддав думку, щоб вони позлазили і пішки йшли їм назустріч. „Колиж бо нас наздогонять атнейці на слонах", сказав Вальтор. „Іншої ради нема. Треба це пробувати", відповів Тарзан. Але зараз же свіжа думка блиснула в його голові і він сказав: „Стрівай, я вже знаю, що зробити".